

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 135

гр. София, 17.03.2025 г.

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД в закрито заседание на седемнадесети март през две хиляди двадесет и пета година в следния състав:

Председател: Мая Цонева
Членове: Невена Грозева
Калин Калпакчиев

като разгледа докладваното от Мая Цонева Касационно частно наказателно дело № 20258003200228 по описа за 2025 година

Производството е по чл. 44 от НПК и е образувано по спор за подсъдност между Софийски районен съд (СРС) и Софийски градски съд (СГС) по повод н. о. х. д. № 3707/2024 год. по описа на последния съд.

В писмено становище подс. П. И. е изложил доводи, обосноваващи тезата му за компетентност на градския съд да се произнесе по съществуващото на делото.

Върховният касационен съд, след като се запозна с материалите по делото, намери за установено следното:

В Софийски районен съд е бил внесен обвинителен акт срещу П. Р. И. за престъпление по чл. 172а, ал. 1 от НК. С разпореждане № 15419/11. 12. 2023 год. е прието, че делото не е подсъдно на СРС, тъй като подсъдимият е лице с имунитет предвид заеманата от него почетна консулска длъжност. Това обстоятелство е мотивирало докладчика да прекрати съдебното производство по н. о. х. д. № 10808/2023 год. по описа на СРС и да изпрати делото на Софийска градска прокуратура (СГП).

Въз основа на обвинителен акт на СГП в СГС е образувано н. о. х. д. № 3707/2024 год. С протоколно определение № 847, постановено в разпоредително заседание на 17. 02. 2025 год., съдът е повдигнал спор за подсъдност със СРС, посочвайки, че подсъдимият не попада в нито една от длъжностите, посочени в чл. 35, ал. 2 от НК.

От приложените по делото писмени доказателства е видно, че с решение № 177/30. 03. 2017 год. Министерският съвет на Република България е дал съгласие за откриване на консулство на Б. в Република България, ръководено от почетно консулско длъжностно лице със седалище в София и с консулски окръг, обхващащ територията на Република България, както и съгласие за назначаване на подс. П. Р. И. за почетно консулско длъжностно лице на Б. в Република България. С вербална нота от 20. 07. 2017 год. Министерство на външните работи и чуждестранната търговия на Б. е предоставило безсрочен консулски патент,

издаден на 18. 07. 2017 год., въз основа на който на 12. 09. 2017 год. приемащата държава е издала безсрочна консулска екзекватура. Подсъдимият изпълнява тази длъжност без прекъсване от посочената дата на м. септември 2017 год. до настоящия момент.

Така описаната фактология дава основание за извод, че делото е подсъдно на СГС. Съображенията за това са следните:

Съгласно чл. 35, ал. 4 от НПК на СГС като първа инстанция са подсъдни делата за престъпления от общ характер, извършени от съдии, прокурори и следователи, от други лица с имунитет, от членове на Министерския съвет, както и делата за престъпления по глава първа от особената част на Наказателния кодекс, освен ако не се прилагат особените правила на глава тридесет и първа. Цитираната разпоредба представлява отклонение от общите правила за родова подсъдност на делата, съдържащи се в предходните ал. 1 и ал. 2 на чл. 35 от НПК, като въвежда изключителна компетентност на СГС с оглед особените качества на подсъдимото лице или с оглед систематичното място на престъплението, в чието извършване е обвинен деецът. В случая обвинението срещу П. И. не е за някое от престъпленията по чл. 95 – чл. 111 от НК. Безспорно е също така, че той не е съдия, прокурор, следовател, нито е член на Министерския съвет. В това отношение изводите на съдебния състав по н. о. х. д. № 3707/2024 год. не търпят критика независимо от допуснатата техническа грешка при цитиране на съответните разпоредби от НПК. Различно е обаче положението с последната група от лица, чието качество предопределя подсъдност на градския съд. Решаващият състав на СГС не е извършил дължимата преценка дали подсъдимият, с оглед изпълняваните от него консулски функции като почетен консул на Б., не попада в посочената в чл. 35, ал. 4 от НПК категория „други лица с имунитет“.

Макар и по друг повод Конституционният съд на Република България е разгледал характеристиките на имунитета като институт на правото и в Решение № 10/27. 07. 1992 год. по конституционно дело № 13/92 год. е посочил, че той представлява съвкупност от права и има две проявни форми – наказателна неотговорност и наказателната неприкосновеност, между които е налице съществено различие. Наказателната неотговорност включва забрана за търсене на наказателна отговорност от носителите на имунитета било за всички техни действия, било за онези от тях, извършени при и по повод изпълнение на функциите им. Нейното действие не е ограничено по място или време и е валидно както през периода на изпълнение на функциите им, така и след прекратяването на последните. От своя страна наказателната неприкосновеност представлява забрана за задържане и възбуждане на наказателно преследване, като в този смисъл има процесуален характер. Тя е винаги срочна, действа само по време на изпълнение на съответната служба и поначало може да бъде преодоляна въз основа на дадено разрешение от компетентен орган.

Като съобрази тези принципни положения и регламентацията на длъжността „почетен консул“, съдържаща се във Виенската конвенция за консулските отношения (ВККО), настоящата инстанция достигна до извод, че чл. 35, ал. 4 от НПК следва да намери приложение към настоящия казус.

Чл. 1, т. 1, б. „д“ дефинира консулското длъжностно лице като всяко лице, включително шефа на консулството, натоварено в това му качество да изпълнява консулски функции, а т. 2

посочва, че съществуват две категории консулски длъжностни лица: щатни консулски длъжностни лица и почетни консулски длъжностни лица. Правното положение на втората група е уредено в глава трета на ВККО, а от съществено значение за правилното определяне на подсъдността в случая се явява чл. 58, т. 2, който препраща към чл. 43 от ВККО. Цитираната разпоредба, озаглавена „Съдебен имунитет“, предвижда в т. 1, че консулските длъжностни лица и консулските служители не са подчинени на юрисдикцията на съдебните или административните органи на приемащата държава по отношение на действия, извършвани от тях при изпълнението на консулски функции. Съпоставката □ с чл. 63 от ВККО дава основание за извод, че поначало почетното консулско длъжностно лице се ползва от имунитет само по отношение на действия и бездействия, произтичащи от това му качество. Във всички останали случаи срещу него може да започне и да се проведе наказателно производство, както и да бъде постановено задържането му, т. е. то не се ползва от наказателна неприкосновеност. Този извод с още по-голяма сила важи за случаите, когато почетният консул е гражданин на приемащата държава, защото чл. 71, т. 1 от ВККО изрично предвижда, че в хипотеза като обсъжданата по настоящото дело почетните консулски длъжностни лица се ползват само от съдебен имунитет и лична неприкосновеност по отношение на официалните действия, извършвани от тях при изпълнение на техните функции, и от привилегиите, предвидени в точка 3 на чл. 44. Видно е, че независимо дали е гражданин на изпращащата или на приемащата държава почетният консул се ползва от функционален имунитет (така и В., Б. „Имунитетът по наказателното право на Република България“, изд. „Софи-Р“, 2001, стр. 209), който разкрива известно сходство с имунитета на съдии, прокурори и следователи и обосновава специалната подсъдност на СГС.

Необходимо е да се подчертае, че предвиждайки изключителна компетентност на СГС по отношение на престъпления, извършени от лица с имунитет, законодателят не се интересува нито от това дали имунитетът е функционален или всеобхватен, нито от необходимостта да бъде дадено предварително разрешение от друг орган за започване на наказателно производство или за последващото му уведомяване, че такова производство е стартирало. За приложението на чл. 35, ал. 4 от НПК необходимо и достатъчно условие е само наличието на имунитет. Историческото тълкуване на чл. 35, ал. 4 от НПК и нарочното изброяване на лицата, работещи в органите на съдебната власт, наред с останалите субекти, притежаващи имунитет, не разколебава това заключение. Всъщност именно изразът „извършени ...от други лица с имунитет“ недвусмислено показва, че законодателната воля е била да не придава правно значение на обхвата на имунитета при преценката относно родово компетентния съд, а изменението на чл. 35, ал. 4 от процесуалния закон със ЗИДНПК (ДВ, бр. бр. 74/2015 год.) цели единствено да бъдат избегнати евентуални противоречия в правоприлагането, като регламентира, че функционалният имунитет също предполага специалната компетентност на СГС.

На следващо място, за да намери приложение чл. 35, ал. 4 от НПК, не е необходимо деянието да е извършено при или по повод службата – в хипотезата, когато е възможно снемане или отказ от имунитет за такова. Делото ще бъде подсъдно на СГС и в случаите, когато обвинението е за деятелност, която остава извън кръга на службата на обвиняемия,

ползващ се с имунитет. Ако намерението на законодателя е било да ограничи изключителната компетентност на съда само до посегателства във връзка със службата, това щеше да бъде посочено изрично.

Последната предпоставка за изключителната подсъдност на СГС е наличието на имунитет, без значение какъв е обхватът му, към момента на извършване, респ. на довършване на престъплението (Опр. № 125/2016 год. по ч. н. д. № 1012/2016 год. на II н. о., Опр. № 70/2016 год. по ч. н. д. № 612/2016 год. на II н. о.). В разглеждания казус това законово изискване също е изпълнено, доколкото от м. септември 2017 год. до края на инкриминирания период съгласно обвинителния акт – 30. 08. 2021 год., подсъдимият е заемал длъжността почетен консул на Б..

С оглед изложеното делото следва да бъде изпратено на СГС за разглеждането му и решаването му по същество.

Така мотивиран и на основание чл. 44, ал. 1 от НПК, Върховният касационен съд, трето наказателно отделение

ОПРЕДЕЛИ:

ИЗПРАЩА н. о. х. д. № 3707/2024 год. по описа на Софийски градски съд за разглеждане и решаване от същия съд.

Определението е окончателно и не подлежи на обжалване.

Препис от определението да се изпрати на Софийски районен съд за сведение.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____